

iter illud nunquam vidissent, an, qui aliquando confecerint? *Phi.* Ab iis scilicet, qui confecerint. *So.* Vita hæc nonne est velut iter quoddam, & profectio perpetua? *Phi.* Sic videtur. *So.* Qui ergo iter hoc perambularunt? senes, an iuvenes? *Phi.* Senes. *So.* Senes igitur auscultandi. *Phi.* Omnes indifferenter? *So.* Acute rogas: non omnes promiscue: sed, quemadmodum de via, sic de vita: utri norunt viam, qui eam peregerunt nihil animadvertentes, aliud agentes, animo non minus peregrinante, quam corpore; an qui annotarunt diligenter, & attente singula, & memoriæ mandarunt? *Phi.* Nimirum hi posteriores. *So.* Ergo in consilio de vitæ ratione capiendo non audiendi iuvenes, qui iter hoc nunquam sunt ingressi: quanto minus adolescentes, & quod stultissimum est, atque indignissimum, pueri? neque ad id admittendi senes imprudentes, lascivi, dementes, deteriores pueris: quos divina oracula execra-

crai-

crantur, quod sint pueri centum annorum. Solis præbendæ aures senibus magni iudicii, usus rerum, & prudentiæ. *Phi.* Quo signo eos dignoscam? *So.* Nimirum ætate ista, fili, nullo adhuc, sed ubi maius, & firmitus accesserit iudicium, facile id cognosces ex verbis, & factis, tamquam nota certissima. Interea vero, dum ea ingenii facultate non vales, crede te cunctum, & committe patri tuo, & iis, quos tibi pater adiunxit institutores, ac magistros, infirmæque istius ætatis gubernatores, & quasi manu ductores per eam viam, quam tu numquam inivisti. Nam patri, cui chariores, quam ipsemet tibi, maior est de te cura, quam tibi ipsi; atque ad eam rem non solum suo usus est consilio, sed hominum sapientum. *Mor.* Nimis diu tacui. *So.* Ita plane, præter morem tuum: eamque rem ego iam dudum vehementer demirabar. *Mor.* An non pater tuus Philippus, & rex Galliæ, & alii magni reges, ac prin-

cipes, sine litteris, & labore isto tam molesto, quem hic teneris tuis humeris inclementer imponit, regna, & ditiones suas regunt, & in officio continent? s^o. Nulla res tam facilis est, quæ non fiat difficilis, si invitus facias 2. Non est opera litteris impensa laboriosa ei, qui libens eam subit: qui autem invitus, ei vero, vel lufitare, & in locis deambulare amœnissimis, grave, ac intolerandum est: tibi, Morobule, nugandi avidissimo, & nugis semper assueto, serium aliquid, vel agere, vel audire, instar est mortis: vicissim alii complures vitam sibi existimarent acerbam, si ad istum modum vitæ suæ rationes instituerent. Quam multi sunt, in aulis præfertim, quibus nihil est dulcius, quam otium torpens, atque inertissimum? admove manu alicui operi, tormenti est loco: quam multi vicissim in populis, qui emoriantur citius, quam sic dies omnes vacuos transigere: & celerius delassentur nihil agendo, quam
ab

ab intentione animi in negotium aliquod? Sed ut respondeam tibi de Cæsare, & rege Galliæ, audies à me in univèrsùm de senibus, quos posui eos esse, qui spatium hoc vitæ decurrissent. Si omnes, quotquot viam quampiam peregissent, concorditer narrarent, se per viam in locum incidisse plenum difficultatis, & periculi, ex quo faucii, & pessime affecti discesserint; quod si eiusmodi iter rursùm essent ingressuri, nihil diligentius caverent, quam illud discrimen, quid tu censes, an non hominis foret amentissimi, cum eadem ipse via insisteret, non recordari tantæ periculi, non illud evitare? *Phi.* Nondum teneo quid velis. *So.* Faciam igitur planius exemplo: finge esse supra flumen illud tabulam angustam pro ponticulo: referant tibi omnes, quotquot equo insidentes tentarint illam transire, decidisse in aquam, adiisse vitæ discrimen, ægre esse extractos semivivos: intelligisne hoc? *Phi.* Bellissime. *So.* Quid tu

iam , an non tibi demens videre-
re, si faciens illac iter , non ex
equo descenderes , & effugeres id
periculum , in quod alios venisse
audis ? *Phi.* Nimirum ita agerem.
So. Et merito. Quære tu iam ex
senibus , quid maxime senferint
incommodi in vita , quid eos præ-
termisisse doleat , & vehementer
pæniteat ? omnes tibi uno ore res-
pondebunt , qui aliquid didice-
runt , Non plus didicisse ; qui
vero nihil , Non adhibuisse ope-
ram , ut aliquid scirent. In hanc
quærimoniam ingressi , non faciunt
finem referendi , missos se fuisse à
parentibus , aut educatoribus ad
scholas , & magistros litterarum :
se tamen , vanis delectatiunculis,
vel lusionum , vel venationum,
vel amorum , aut eiusmodi nu-
garum illectos , amisisse pulcherri-
mas è manibus discendi occasio-
nes : itaque conqueruntur de fato
suo , & sortem suam deplorant , ac
semetipsos accusant , damnant , in-
terdum quoque execrantur. Vides
ergo locum hunc desidæ , atque
ig-

ignorantiæ esse in via hac vitæ maxime infestum, & periculofum, unumque omnium præcipuè debitandum? quoniam quidem audis tam miserabiles eorum querellas, qui in illum sunt collapsi: is est igitur omni cura, & diligentia cavendus, & segnitie, otio, deliciolis, nugis reiectis, ac spre- tis, in studia litterarum, cultum- que bonæ mentis, tota animi in- tentione incumbendum. Tu hac de re patrem tuum roga, tamen- si iuvenem adhuc: & tu Moro- bule, tuum, iam senem: intelli- getis ex eis, veram esse meam sen- tentiam.

1 Varro. Flexibul. 2 Villato, quod vulgo rizado vocant. 3 Age- re cymbam, vulgo governar la barca. 4 Terent. in Heaut, ac. 4 sc. 6.

LUDUS CHARTARUM, SEU
foliorum.

Valduara, *Tamayus*, *Lupianus*,
Castellus, *Marricus*.

V*Ald.* Quam asperum tempus,
quam rigens & sævum cæ-
lum, quam obscœnum solum! *Tam.*
Quid nos monet hic cæli, ac fo-
li habitus? *Val.* Non egredi do-
mo. *Tam.* Quid vero domi age-
re? *Val.* Ad luculentum focum
studere, meditari, cogitare de re-
bus, quæ aliquid emolumenti af-
ferant menti, & probis moribus.
Castel. Id quidem agendum præ-
cipue, nec aliquid esse debet ho-
mini antiquius. Sed, ubi ab in-
tentione illa delassatus fuerit ani-
mus, quo divertet, hoc dum-
taxat tempore? *Val.* Aliis quidem
aliæ sunt animorum refectiões,
ego vero lusu foliorum magnope-
re oblector, ac recreor. *Tam.* Et
hæc.

hæc temporis qualitas eo invitat,
ut abdamus nos in cubiculum be-
ne clausum, & obseptum undi-
que à vento, & frigore, lucen-
te camino, mensa posita cum
chartis. *Val.* Au, minime chartas.
Tam. Luforias dico. *Val.* Istud pla-
cet. *Tam.* Tum pecuniæ proma-
tur nonnihil, & calculi ad com-
putandum. *Val.* Nihil opus erit
calculis, si minutuli adsint num-
mi. *Tam.* Ego nullos habeo, præ-
terquam aureos, & argenteos
crassiores. *Val.* Commuta aliquos
ex argenteis minuta pecunia: heus,
puer, cape stuferos hos simplos,
duplos, fefquiduplos, & à num-
mulario cura nobis nummos mi-
nutos, simplos, duplos, triplos,
non maiores. *Tam.* Quam nitidi
sunt hi nummi? *Val.* Nimirum
recentes adhuc, & asperi. *Tam.*
Concedamus in forum aleatorium,
ubi omnia inveniemus parata. *Cast.*
Non expedit: nam haberemus ar-
bitros plurimos. Quid refert Iudas
illic, an via publica? Consultius
fuerit, ut recipiamus nos in cubi-

culum tuum , & accersamus ex
fodalibus aliquot , maxime animo
refocillando idoneos. *Tam.* Tuum
conclave est ad id commodius:
nam in meo cubiculo subinde à
pedissequis matris interpellaremur,
aliquid semper quaritantibus in
arcis mundi mulieribus. *Val.* In
cœnatione igitur. *Tam.* Esto ita,
eamus. Puer , siste hic nobis Fran-
ciscum Lupianum , & Rhoderi-
cum Manricum , & Zoilastrum.
Val. Mane : minime vero Zoilaf-
trum , hominem iracundum , ri-
xosum , clamosum , calumniato-
rem , & qui minimis de rebus ex-
citât sæpe atroces tragædias. *Castel.*
Optime profecto mones : nam si
adolescens talis recreationi se nos-
træ admisceret , non esset id lu-
dere , sed serio rixari , accersere igi-
tur pro illo Rimosulum. *Val.* Ne-
que hunc : nisi velis , quæcunque
hic fuerimus nugati , ante solis
Occasum notum esse toti civitati.
Castel. Tam bonus est præco ? *Val.*
Etiam rerum , quas sciri nihil at-
tinet : nam res bonas sacratius re-

tinet : quam myſteria eleuſina. *Tam.*
Veniant ergo Lupianus , & Man-
ricus ſoli. *Caſtel.* Hi ſunt belli ſo-
dales. *Tam.* Et mone illos , ut af-
ferant ſecum nummulos : quid-
quid eſt autem ſeueritatis , & ſe-
rii , domi commendent Philopo-
no tetrico : veniant facetiis , le-
pore , gratiis comitati. *Lup.* Salvi ſi-
tis , ſodales feſtiviſſimi. *Val.* Quid
ſibi vult contractio iſthæc frontis?
exporrigite iſtos vulticulos : an non
eſtis iuſſi , cogitationes omnes lit-
teratas apud Muſæa deponere?
Lup. Cogitationes noſtræ littera-
riæ adeo ſunt illiteratæ , ut eas
Muſæ , quæ ſunt in Muſæo , reſ-
puant. *Man.* Salvete. *Val.* Salus eſt
dubia , quando ad acies , & pug-
nas vocamini , & quidem quibus
reges ſint interfuturi. *Tam.* Eſte
bono animo : crumenæ impetun-
tur , non iugula. *Lup.* Crumena
plerisque eſt pro iugulo , & pe-
cunia pro ſanguine , ac ſpiritu : ve-
lut iſtis Caribus , i quorum vitæ
contemptus , inſtrumentum eſt re-
gibus ad exercendos ſuos furores.

Man.

Man. Nolo ego esse actor in hac fabula, sed ipectator. *Tam.* Quis sic? *Man.* Quia sum infortunatissimus, semper à ludo discedo victus, & spoliatus. *Tam.* Scis, quid dicunt proverbio aleatores? ibi quærendam esse togam, ubi amiseris. *Man.* Verum, sed periculum est, ne dum togam amissam quæro, perdam, & tunicam, & interulam. *Tam.* Accidit quidem hoc non raro, sed qui non periclitatur, non ditescit. *Man.* Ea est metallicidarum sententia. *Tam.* Immo etiam Ianimedii & Antuerpiensis. *Val.* Recte habet: non possumus nisi quatuor ludere, sumus quinque: fortiemur, quis erit aliorum ipectator. *Man.* Ego ero sine fortitione. *Val.* Nihil tale: nulli est facienda iniuria, non cuiusquam voluntas id decernet, sed fors: cui primus rex obtigerit sedebit otiosus ipectator: & si quid inciderit controversiæ, iudex. *Lup.* Ecce vobis fasciculos duos foliorum integros, alter est Hispaniensis, alter Gallicus. *Val.* Hispan-

pa-

paniensis hic non videtur iustus.

Lup. Quid ita? *Val.* Quoniam de-
sunt decades. *Lup.* Non solent illi
habere, ut Gallici: Chartæ enim
Hispanæ, quemadmodum, & Gal-
licæ, in quatuor sunt genera, seu
familias divisæ. Hispanæ habent
aureos nummos, carchesia, 3 ba-
culos, enses. Gallicæ corda,
rhombulos, 4 trifolia, vomercu-
los, 5 seu palas, seu spicula: est
in quaque familia rex, regina,
eques, monas, dyas, trias, qua-
ternio, pentas, senio, heptas, og-
doas, enneas. Gallicæ habent etiam
decades: & Hispanis aurei, &
carchesia potiora sunt pauciora;
contra enses, & baculi. Gallis
autem plura sunt semper meliora.
Cast. Quo lusu ludemus? *Val.*
Triumpho Hispanico, & distri-
butor retinebit sibi indicem char-
tam, si sit monas, 6 aut imago
humana. 7 *Man.* Sciamus iam,
quis erit ludo exclusus. *Tam.* Pro-
be mones, cedo folia, hoc est
tuum, hoc istius, hoc Lupiani:
tu es iudex. *Val.* Malim te mihi
iu-

iudicem , quam collusorem. *Lup.*
Bona verba , cur isthuc , quæso ?
Val. Quia es in ludendo admo-
dum vafer , & cavillator : tum
aiunt te artem tenere componen-
di folia , ut tibi expediat. *Lup.*
Non habet fraudem mea lusio,
sed imperitiæ tuæ industria mea vi-
detur impostura , quod ferè ignaris
contingit. Cœterum , qui tibi pla-
cet Castellus ? qui , simulac lu-
cratus est pauxillum pecuniæ , de-
serit collusores. *Tam.* Eludere est
hoc quidem , potius quam lude-
re. *Val.* Levius hoc malum : nam,
si vincatur , affixus erit ludo , cla-
vo plusquam trabali. 8 *Tam.* Sed
lusuri sumus bini , duo contra
duos , quomodo erimus compa-
rati ? *Vald.* Ego , ludi huius ins-
ciens , adhærebo tibi , Castelle,
quem audio esse callentissimum.
Tam. Adde etiam callidissimum.
Cast. Non est hic opus electioni-
bus : forti sunt committenda om-
nia , quibus obvenerint plura punc-
ta , adversus eos pugnabunt , qui-
bus pauciora. *Vald.* Esto ita , af-
fig-

signa folia. *Manr.* Ut optaveram: ego, & Castellus ab eadem stamus parte, contrarias tuentur partes Valdaura, & Tamayus. *Vald.* Sedeamus, uti solemus, decussate: da mihi illam fellam reclinatorem, ut quietius perdam. *Tam.* Appone scabella, assideamus iam, fortire, cuius sint primæ partes. *Vald.* Meæ sunt, distribue tu, Castelle. *Cast.* Quomodo? à sinistra in dexteram, more Belgico? an contra, Hispano more, à dextra in sinistram? *Vald.* Hoc more, quoniam ludo Hispanorum utimur, & reiecisti decades? *Cast.* Etiam: quot folia dabo singulis? *Vald.* Novena. Sed, quænam erit sponsio? *Manr.* Termini in singulas manus denarii cum geminatione sponsionis. *Cast.* Sensim, mi Manrice, nimium properas: non esset is lusus, sed furor, ubi tantum pecuniæ veniret in periculum: quomodo posses tu oblectari in anxietate illa, ne tot nummi tibi pereant? denarii singuli sufficient, & auctus sponsionis erit di-

dimidii, nempe assium quinque.
Vald. Recte consulis: ita nec nihil
ludemus, quod est insipidum: nec
quod doleat, quod est acerbum.

Cast. Habetis singuli novena folia?
cordium est familia dominatrix, &
hæc regina est mea. *Vald.* Nescio,

quam felix est nomen hoc, certe
est verissimum dominari vulgo cor-

da foeminarum. *Cast.* Desine spe-

culationes, responde ad hoc, au-

geo sponsonem. *Vald.* Ludum ha-

beo dissipatum, & male cohæ-

rentem: cedo tibi. *ram.* Et ego

item, distribue, tu Manrice. *Vald.*

Quid agis? non vertis chartam in-

dicem? *Manr.* Volo prius meas

computare, ne plures, aut pau-

ciores acceperim. *Vald.* Unam ha-

bes plus iusto. *Manr.* Deponam.

Val. Non est ea lex lusus, sed,
ut vicem tuam amittas distribuendi,
& transeat ad sequentem, cedo folia.
Manr. Non faciam, quandoquidem
nondum protuli indicem. *Vald.* Immo facies, per Deum.
Cast. Apage, quid tibi venit in
mentem mihi Valdaura? Iusiuran-

dum

dum admisces rebus levissimis,
quod vis gravissimis rebus adhi-
beri convenit. *Manr.* Quid tu di-
cis. *Lup.* Profecto ignoro, quid
sit in eo facto statuendum. *Manr.*
Qualem iudicem nobis præfecimus
sine iudicio? ducem sine oculis?
Vald. Quid ergo fiet? *Manr.* Quid
tandem? nisi ut mittamus Lute-
tiam, qui hac de re afferat nobis
aliquod Senatusconsultum. *Cast.*
Misce omnia, & rursus imparti-
re. *Tam.* O, qualem ludum mit-
to de manibus, non obveniet mi-
hi hodie similis. *Cast.* Misce pro-
be istæc folia, & præbeto singu-
lis attentius. *Vald.* Rursus augeo
sponsionem. *Tam.* Num non præ-
dixi, non habiturum me hodie
in manibus ludum illi parem? sem-
per sum infortunatissimus: cur
ego ludum, vel adspicio oculis?
Cast. Hoc vero non est ludere,
sed se afflictere: hoc est refici, &
recreari animum: ita concitari: lu-
dum oportet esse ludum, non mo-
lestiam. *Manr.* Sustine paullisper,
ne abiicias folia: nam est pani-
cum.

cum. 9 *Vald.* Responde igitur, an recipias. *Manr.* Recipio, & rursus augeo. *Vald.* Quid tu speras me ferocibus tuis verbis protelare? non concedo. *Manr.* Effare tandem semel, & expedite, admittisne? *Vald.* Etiam, & quidem libentissime, & animus instigat me tali ludo maiore pretio certare, sed istud inter amicos sufficit. *Tam.* Quid vero me non computatis inter vivos? adeo nulla est mei mentio? *Cast.* Quid igitur tu ad hæc, homo scæne? *Tam.* Ego vero augeo mea ex parte depositum. *Manr.* Quid tu dicis Castelle? *Cast.* Nunc me consulis, posteaquam tuo opere depositum crevit in immensum: ego incrementum hoc non aude-rem hoc meo ludo sustinere. *Vald.* Responde affirmative. *Cast.* Non habeo, quod sic respondeam, sed valde ambigue, & dubitanter, & cunctabunde, & timide, & diffidenter: estne sic satis expresse dictum? *Manr.* Deum immortalem, quanta copia? non tam densa nuper cadebat grando. Sed quæso te,
pe-

periclitemur paullisper. *Cast.* Experiamur, quando ita tibi placet, a me vero ne speraris magnam opem. *Manr.* Feres tamen, quas poteris suppetias. *Cast.* Nihil necesse id habes admonere. *Manr.* Plane victi sumus. *Tam.* Vicimus denarios quatuor, misce. *Vald.* Addo asses quinque. *Cast.* Nescio an cedam: nam scio me certo victum iri. *Tam.* Rursum alteros quinque. *Cast.* Quid tu ad hanc provocationem dicis? *Manr.* Quid dicam? fugio. *Cast.* Tu perdidisti proximum ludum, sine me hunc arbitrato meo perdere. Sentio me esse inferiorem, sed sustinendum est, quamdiu aliquid videre superesse virium. *Vald.* Quid ergo dicis? recusas? *Cast.* Non, immo addico. *Tam.* Tu, Valdaura, non nosti hunc Castellum? superiorem habet ludum tuo, sed ita solet callidos provocatores illectare in suum rete. Vide, ne quo progrediaris temere, ubi tenearis irretitus. *Vald.* Divum fidem, quo modo potuisti divinare folium mihi

hi postremum restare huius nationis? *Cast.* Novi omnia folia. *Vald.* Non omnino est isthuc incredibile. *Cast.* Ita plane novi à facie. *Vald.* Forſitan etiam à tergo. *Cast.* Nimium ſuſpicioſus es. *Vald.* Tu me facis: eat hoc cum tua bona venia. *Tam.* Diſpiciamus num quæ ſint chartæ averſæ, maculatæ, unde poſſint noſcitari. *Vald.* Faciamus, quæſo vos, ludendi finem: angit me hic ludus tam infeliciter cedendo. *Cast.* Ubi voles: ſed fortasſe non in ludo eſt vitium, ſed in tua imperitia, qui neſcis ludum ſcienter ad victoriam accommodare, ſed iacis folia abſque arte, ut ſors tulerit: ratus nihil intereſſe, quid prius, quid poſteriorius mittas, quis quo loco ſit iacturus. *Tam.* Omnium rerum eſt ſatietas, 10 etiam voluptatum, & ego deſeſſus ſum iam ſedendo, aſſurgamus aliquantiſper. *Lup.* Cape teſtudinem hanc, & aliquid nobis cantilla. *Tam.* Quid tandem? *Lup.* De ludo quippiam. *Tam.* Carmen Virgilii? *Lup.* Iſthuc ipſum:

sum: aut si mavis, Vivis nostri,
quod ille nuper canebat deambu-
lans in pomerio Brugensi. Val. An-
ferina voce. Lup. Cane tu olorina.
Tam. Deus meliora: nam olor
non canit, nisi fato iam urgente.

Ludunt & pueri, ludunt iuvenes-
que senesque:

Ingenium gravitas, cani, pru-
dentia, ludus.

Denique mortalis, sola virtute re-
mota,

Quid nisi nugatrix, & vana est
fabula, vita?

Vald. Possunt vobis confirmare, ef-
fe carmen bene expressum, tam-
quam ex spongia arida. Lup. Tan-
ta cum difficultate componit car-
men? Vald. Magna: sive quod
raro, sive quod non libenter, si-
ve quod alio fert eum ingenii pro-
nitias.

1 Caribus: id est, vilibus, ava-
ris, ac sordidis. 2 Iani-medii, locus
est ubi negotiatores congregantur. 3
Carchesia: id est, Vas iuxta illud

Vi-

*Vigiliū 5. Æneid. v. 77. Hic duo
ritē mero libans carchesia Baccho.
4 Rhombulos : id est, quadrilatera
signa. 5 Vomerculos, vulgo el Tre-
bol. 6 Monas, vulgo, el As. 7
Imago humana, vulgo, la figura
Rey, Caballo, ò Sota. Hoc est re-
gia, equistris, fœminea. 8 Clavo
trabali : id est, prægrandi. 9 Pa-
nicum, vanus terror. 10 Satietas
Isocratis sententia ad Demonicum,
vulgo, todo cansa.*

LEGES LUDI.

Varius dialogus de urbe Valentia.

Borgia, Scintilla, Cabannillius.

BOrg. Unde tu iam nobis, Scin-
tilla iucundissime? *Scin.* Lu-
tetia. *Borg.* Qua tandem Lutetia?
Scin. Qua tandem, quæris? qua-
si sint multæ. *Borg.* Etiam si sit
unica, ea quænam sit ignoro, aut
ubi sita. *Scin.* Lutetia Parisiorum.

Borg.

Borg. Parisios nominari audieram:
& quidem sæpe. Lutetiam nun-
quam: est ergo Lutetia, quos
nos Parisios dicimus. Ea igitur est
causa, cur tu tamdiu nulli es vi-
sus Valentiaë, & potissimum in
Sphæristerio nobilitatis. *Scin.* Alia
ego vidi Sphæristeria Lutetiaë, alia
gymnasia, alios ludos, longe is-
tis vestris utiliores, ac præstantio-
res. *Borg.* Ecquos, quæso? *Scin.*
Triginta gymnasia plus minus in
Academia illa, omni eruditionis
scientiaë, & sapientiaë genere re-
ferta: doctos præceptores, iuven-
tutem studiosissimam, & optime
moratam. *Bor.* Vulgus scilicet ho-
minum. *Scin.* Quid tandem vocas
vulgus? *Bor.* Facem plebis: fi-
lios futorum, textorum, farto-
rum, fullonum, & eiusmodi ar-
tificum, atque operariorum. *Scin.*
Vos hic, ut video, ex vestra hac
civitate metimini orbem univer-
sum: & eosdem tota Europa exis-
timatis esse mores, quos hic: dico
juventutem illic esse frequentissi-
mam principum, procerum, no-

bilium , & hominum locupletissimorum , non ex Gallia modo , sed ex Germania , Italia , Britannia , Hispania , Belgica , admirabiliter addictam studiis litterarum parentem institutorum præceptis , & iussis ; quorum mores , non simplici tantum admonitione , sed acri reprehensione , cum est opus , etiam castigatione , plagis , verberibus : quæ omnia , & accipiuntur , & perferuntur animis moderatissimis , & vultu modestissimo. *Cab.* Audivi sæpenumero eiusmodi narrari mihi , cum agerem in Gallia legatus Fernandi Regis. Sed omitte , quæso nunc ista , aut differ aliud in tempus : vides nos esse in ludo miraculi , cui est proximum Carrocciorum r , hoc age , de pila sit iam sermo , oblectandi nostri gratia. *scin.* Amabo , ne assideamus , sed deambulantes colloquamur , quæ fuerit collibitum , qua ibimus ? hacne per Divi Stephani , an illac ad portam regalem , & visemus in regia Fernandum

dum ducem Calabriae? *Cab.* Ne forte optimi principis interpellemus studia sapientiae. *Bor.* Præstabit mulas accersere, ut vehentes loquamur. *Cab.* Ne amittamus, quæso, usum pedum, & crurum tempus est sudum, ac ferenum, & aura frigidiuscula, satius erit pedestres, quam equestres incedere. *Bor.* Eamus hac igitur per divi Ioannis Hospitalis, ad vicum marinum. *Cab.* Spectabimus obiter decoras formas. *Bor.* Apage pedestres, erit dedecori. *Scin.* Maiori est mea sententia dedecori, viros pendere de iudicio puellarum rudium, atque ineptarum. *Cab.* Visne, ut recta eamus per plateam Ficus, & Divæ Teclæ? *Scin.* Non, sed per vicum Tabernæ gallinacæ; nam in eo vico cupio videre ædes, in quibus natus est Vives meus: sunt enim, ut accepi, descendentes ad sinistram postremæ in vico; & invisam eadem opera sorores eius. *Bor.* Omitte nunc, quæso, muliebres visitationes, si mulierem

vis alloqui, eamus potius ad Angelam Zabatam, cum qua erunt confabulationes litteratae. *Cab.* Utinam, si id cupitis, adesset Marchiona Zeneti. *Scin.* Si vera sunt, quæ de illa, cum essem in Gallia, audiui, maius est id argumentum, quam ut de illo tractari leviter, & ab aliud agentibus vel possit, vel debeat. *Bor.* Ascendemus ad divi Martini, an descendemus per vicum Valesii, ad plateam Villæ-Rasæ? *Cab.* Hac, inde ad sphæristerium Barzii, seu mavis Mafconorum. *Bor.* In Gallia habetisne ad hunc modum ludos in publico? *Scin.* De aliis Galliæ urbibus non possem tibi respondere. Lutetiæ scio nullum esse: sed in privato multa, velut in suburbiis Divi Iacobi, Divi Marcelli, Divi Germani. *Cab.* Et in ipsa civitate famosissimum, quod vocant Brachæ. *Borg.* Luditur eadem illic ratione, qua hic? *Scin.* Eadem prorsum, nisi quod magister ludi præbet illic calceos, & pileos luforios. *Borg.* Cuiusmodi sunt? *Scin.*
Cal-

Calcei sunt coactilicii. *Borg.* Non essent hic utiles. *Caban.* Videlicet in via lapidosa: in Francia vero, & Belgica luditur super pavimentum lateribus constratum, planum, & æquabile. *Scin.* Pilei sunt æstate leviores, in hieme autem crassi, profundi, cum offendice sub mento, ne in agitatione, vel elabantur ex capite, vel decidant in oculos. *Borg.* Offerdimento hic non utimur, nisi cum est ventus vehementior, sed quales habent pillas? *Scin.* Nullos, fere folles, 2 ut hic: sed sphærulas minores vestratibus, & multo duriore ex eorio albo: tomentum est, non, ut in vestis, lanugo è pannis tonsa, sed pili fere canini: eamque ob causam raro luditur palma. *Borg.* Quomodo ergo percutiunt pilam? pugno, ut folles? *Scin.* Ne sic quidem, sed reticulo. *Borg.* Confecto ex filo? *Scin.* Ex fidibus crassiusculis, quales fere sunt sextæ 3 in testudine 4 habent funem tensum, & reliqua, ut hic in ludis domesticis: sub fu-

nem misisse globulum, vitium est, seu peccatum: signa sunt bina, seu, mavis metas: numeri quaterni, quindecim, triginta, quadragintaquinque, seu antegressio, æqualitas numerorum: victoria, quæ est duplex, ut cum dicitur, vicimus signum, & vicimus ludum. Pila autem, vel ex volatu remittitur, vel ex primo resultu: ex secundo enim, ictus est invalidus, & ibi fit signum, ubi pila est percussa. *Borg.* Non sunt aliæ lusiones, quam sphæræ? *Scin.* In civitate, quot hic, aut plures: sed inter scholasticos nulla alia permisso magistrorum exercetur, sed interdum clam luditur foliis, & aciebus, pueruli talis, nequiores taxillis. Nos institutorem habebamus Annæum, qui obscæno die lusum foliorum concedebat: sed de illo, & in universum de lusione omni, tulerat sex leges, quas descriptas in tabella appenderat in cubiculo. *Borg.* Ne graveris, rogo te, & eas nobis referre, quemadmodum alia

se-

fecisti. *Scin.* Pergamus deambulare. Nam incredibili teneor desiderio patriæ adspiciendæ, tamdiu à me non visæ. *Borg.* Conscendamus mulas, ut ambulemus commodius, tum etiam honestius. *Scin.* Honestatem hanc non emerim crepitu digitorum. *Borg.* Ac ne ego quidem, ut verum fatear, manum ob eam moverim: sed nescio quo pacto magis id videtur decere nostras personas. *Cab.* Isthuc quidem recte: sed sumus tres, & in angustis viis, aut hominum frequentia disiungeremur: unde necesse esset, vel interrumpi sermonem, vel multa semper à nostro aliquo non exaudiri, neque intelligi. *Borg.* Esto sane ita: pergamus pedestres: ingredi per angiportum hunc ad plateam Pegnarogiorum. *Scin.* Optime, inde per fabros claviles ad vicum dulciarium, tum ad forum fructuarium. *Borg.* Quin potius olitorium? *Scin.* Utrumque est: qui libentius oleribus vescuntur vocent olitorium; qui fructibus, fructuarium.

rium. Quæ amplitudo fori? quæ descriptio vendentium, & rerum venum expositarum? qui odor ex fructibus? quanta varietas, mundities, nitor? non possunt horti excogitari huic foro pares, quæ autem ædilis nostri, & eius ministrorum solertia, & diligentia, ne quis emptor fraude à venditore capiat? Est ne ille, qui mula vehitur, Honoratus Ioannius? *Cabanil.* Non, ut arbitror: nam unus ex meis pueris, qui cum modo convenit, reliquit illum abdentem se in bibliothecam suam, qui si sciret nos una esse, non deesset, haud dubie nostro sermoni, & nostris ludis seria sua posthaberet. *Bor.* Profer tandem leges. *Scin.* Extricemus nos ab hac turba per plateam Divæ virginis redemptoriæ, & ad vicum funalis, & D. Augustini, ubi minor est frequentia. *Cabanil.* Ne discedamus tam procul ab urbis corpore ascendamus potius per vicum Crumenarium ad clivum, inde ad vicum militarem, & ædes familiæ vestræ, Scintilla, cuius

tuius parietes lugere adhuc videntur mihi heroem illum comitem Olivanum. *Borg.* Immo luctu deposito, talem iuvenem in tanti senis locum successisse serio triumphant. *Scin.* O quam iuvat intueri curiam, & quadruplex forum præfecti urbis, quod iam fere familiæ vestræ Cabanillæ hæreditarium videtur, civile, criminale, & tercentum solidorum? quæ edificia? quæ facies urbis? *Borg.* Nunquam potes rectius leges ferre, quam in foro, & curia, æde tandem; nam de laudibus, seu de admiratione potius nostræ civitatis, alias erit dicendi locus aptior. *Scin.* 7 Prima lex, quando ludendum. Homo propter res ferias est conditus, non propter nugas, & lusus. Lusus autem recepti, ad reficiendum animum lassum à feriis: tunc igitur ludendum, cum animus, aut corpus erit defatigatum: nec aliter sumendum, quam somnus, cibus, potus, & alia, quæ vires renovant, ac reficiunt: alioqui in vitio est,

K5

quem

quemadmodum alia, quæ non suo
sunt tempore. 8 Secunda lex,
cum quibus ludendum. Quemad-
modum facturus iter, aut iturus
ad convivium, diligenter despi-
cis, qui sint futuri sodales, aut
comites: sic in ludo animadver-
tendum, cum quibus ludes, ut
sint homines tibi noti, nam in
ignotis magnum est periculum, &
verum proverbium Plauti; 9 Lu-
pus est homini homo, qui qualis
sit, non novit: sint etiam belli
festivi, comes, cum quibus peri-
culum non sit, ne rixeris, aut
pugnes, aut aliquid, vel facias,
vel dicas turpiter, atque in dede-
core: ne sint blasphemi in Deum,
aut deieratores: non in dictis
spurci, ne quid ex contagione
affricetur tuis moribus pravum,
aut flagitiosum, denique sint ii,
qui non aliam ad ludum mentem
afferant, quam tu, nempe, ut à
labore conquiescat, & levetur ani-
mus. 10 Tertia lex, quo ludo:
primum noto: nam in ignoratio-
ne non potest subesse delectatio,
nec

nec ludentis, nec collussorum, nec spectatorum: deinde quod simul animum reficiat, & corpus exerceat, si quidem tempus, ac valetudo patitur. Sin secus, ludus sit in quo non omnia possit mera fors, insit etiam peritia, quæ possit casum corrigere. 11 Quarta lex, qua sponsione, nec nulla sponsione, quod est fatuum, & celerrime exatiet: nec ita magna, quæ in ipsa lusione inquietet animum, & si vincaris mordeat, ac descruciet: non est is lusus, sed carnificina. 12 Quinta lex, quemadmodum. Ut, antequam ad ludendum assideas, reputes te ad refocillandum animum venire, in cuius aleam coniicias pauculos nummos, hoc est, emas illis refectionem defatigationis, cogita esse sortem, hoc est, variam, incertam, instabilem, communem: nullam idcirco tibi fieri iniuriam, si perdas: ut id feras æquo animo, ne contrahas vultum, & suffundas cum tristitia: ne prorumpas in convicia, & maledicta, aut

adversus collusorem, aut quem-
 piam ex spectatoribus, si lucrifa-
 cias, ne sis in collusorem insolent-
 ter dicax: prorsum toto ludo sis
 comis, hilaris, facetus, iocosus,
 citra scurrilitatem, & petulantiam:
 ne des significationem ullam frau-
 dis, sordium, aut avaritiæ: in
 contentione ne sis pertinax, mi-
 nime omnium iurator, memor-
 rem illam totam (etiam si me-
 meliorem causam habeas) non
 esse tanti, ut nomen Domini affe-
 ras in testimonium: spectatores
 memineris esse velut iudices ludi:
 si quid illi pronunciarint, cedito,
 nullam edens notam improbatio-
 nis: hoc modo, & lusus fit de-
 lectatio, & probi adolescentis gra-
 ta est educatio ingenua: 13 Sexta
 lex, quamdiu ludendum. Quo ad-
 sentias animum renovatum iam,
 & reparatum ad laborem, & vo-
 cat hora ad negotium serium. Qui
 fecus faxit, improbe factum vi-
 deri, velitis Quirites, iubeatis; Bor-
 gia, Cabanillius sicuti roga-
 vit.

1 Carrocciorum, id est præstigiatorum. 2 Folles, nos dicimus pelota de bejiga llena de ayre, muy usada en Francia, y en Italia: con estas juegan à mano, y con las Españolas à pala; porque no ay co-razon para mas. 3 Sexta, id est fides crasior, vulgo bordoncillo. 4 Testudine ob formam, id est pala, vulgo raqueta. 5 Sphæra, id est rotunda, orbicularis. 6 Redemptoria, vulgo de la Merced. 7 1. Lex. 8 2. Lex. 9 In Asin. Act. 2. sc. 4. 10 3. Lex. 11 4. Lex. 12 5. Lex. 13 6. Lex.

CORPUS HOMINIS

Exterius.

Durerius pictor, Gryneus, Velius.

Durerius. Faceſſite hinc, nam vos nihil emetis, ſat ſcio: & eſtis mihi impedimento, quo-
mi-

minus accedant emptores propius.

Gry. Immo vero nos volumus emere, modo vel pretium relinquas nostro arbitratui, & tempus ipse præscribas; aut contra, nos tempus, tu pretium. *Dur.* Bella negotiatio: mihi nihil est opus tricis

et eiusmodi. *Gry.* Cuius est hæc imago, & quanti indicas? *Dur.* Imago est Scipionis Africani, & indico festeriis nummis quadringentis, aut non multo minoris.

Gry. Quæso te, priusquam verbo uno eam addicas nobis, examine-mus artem picturæ: & hic Velius est sesquiphyficus, peritissimus humani corporis. *Dur.* Iam-

dudum intelligo me à vobis intri-cari, sed interea, dum mercatores nulli adsunt, nugamini quantum libuerit. *Gry.* Nugas tu vo-

cas peritiam artis tuæ? quid faceres alienæ? *Vel.* Primum omnium verticem contexisti capillis multis, & planis, cum vertex dicatur quasi vortex, à vertendis capillis: ut in fluviiis videmus, cum aqua se con-volvit. *Dur.* Inepte, non confide-

ras eum esse male pexum, more
illorum temporum? *Vel.* Brechma
habet inæqualiter deflexum. *Dur.*
Acceperat vulnus, miles ad Tre-
biam 2, cum servavit patrem.
Gry. Ubi tu id legisti? *Dur.* In
Decadibus Titi Livii amissis. *Vel.*
Tempora sunt nimis tumentia. *Dur.*
Cava essent signum dementiæ. *Vel.*
Occipitium vellem videre. *Dur.*
Verte tabulam. *Gry.* Cur dixit Ca-
to inter cœtera oracula. Frons oc-
cipitio prior est? *Dur.* Quam estis
fatui an non in quovis homine
prius cernis frontem, quam occi-
put? *Gry.* Quosdam prius video
aversos, quam adversos. *Dur.* Et
ego libenter, ut tales emptores,
& milites. *Vel.* Cato sensit, præ-
sentiam domini potiore esse ad
curationem rerum, quam absen-
tiam; cœterum, cur antias adeo
longas? *Dur.* Loqueris de his ca-
proneis? *Vel.* Etiam. *Dur.* Non
habuerat multis mensibus tonso-
rem ad manum, velut in Hispa-
nia. *Vel.* Glabellam hanc cur con-
tra ipsius verbis etymon fecisti
hir-

hirtam ? 3 *Dur.* Tu ipse vulsellis 4
 pilos detrahito. *Vel.* Et vibrissas
 extantes extra nares, sed tu, quæ
 tua est versutia, culpam abs te rei-
 cies in tonsorem. *Dur.* Inscie, non
 animadvertis eos fuisse ætatis illius
 mores, severos, tristes, rustica-
 nos? *vel.* Imperite, non legisti Sci-
 pionem hunc, ex omnibus suis
 temporis hominibus, excultissi-
 mum, & politissimum fuisse, &
 amantem elegantiarum? *Dur.* Ex-
 pressus est, cum exularet Linter-
 ni. *Gr.* Supercilium hoc est gran-
 de, & conveniens Latio: cilium
 habet nimis cavum, & genas de-
 pressas. *Dur.* Ex vigiliis castrensi-
 bus. *Gr.* Tu non solum es pictor,
 sed rhetor 5, valde versatus in
 translatione criminum. *Dur.* Et vos,
 quantum intelligo, in criminatio-
 nibus. *Vel.* Malas habet nimium
 tumentes, & buccas istas. *Dur.* In-
 flat classicum. *Gr.* Et tu inflabas
 calicem, cum hæc pingeres. *Vel.*
 Immo vero utrem, sed alibi fe-
 cisti pilosum, palpebras fere nullas
 appinxisti. *Dur.* Ex morbo illi de-
 ci-

ciderunt. *Gry.* Quo morbo? *Dur.*
Quære ab illius medico. *Gry.* Iam-
ne intelligis ob tuam tantam im-
peritiam detrahi debere de sum-
ma centum sestertios? *Dur.* Immo
ob vestras cavillationes, & inter-
rogationes adeo molestas, addi-
ducentos oportere. *Vel.* Pupulas
habet hic glaucas, atqui ego au-
divi cœruleas habuisse. *Dur.* Et ego
casias, ut Minervam bellatricem.
Vel. Hirquos fecisti nimium carno-
sos, & sinus humentes. *Dur.* Fle-
bat, accusatus à Catone. *Vel.* Man-
dibulæ sunt nimis longæ, & bar-
ba densissima, ac profusissima:
tum pilos dicas fetas porcinas. *Dur.*
Vos sine modo ullo estis loqua-
ces, & argutuli cavillatores: abi-
te hinc nam tabulæ non fiet vo-
bis amplius copia. *Vel.* Amabo
mi Dureri, dum alios non habes
licitatores, sine nos hic cavillari.
Dur. Qua mercede? *Vel.* Adscri-
bemus ambo hic tibi singula disti-
ca, quo tabula fiat vendibilior.
Dur. Nihil opus est meæ arti ves-
tra commendatione: nam periti:
emp-

emptores, & picturæ intelligentes,
non emunt verius, sed artificium.
Vel. Sed nares habet nimium pa-
tulas. *Dur.* Erat iratus accusatoribus.
Vel. Non videmus valleculam.
Dur. Latet sub barba: ac ne men-
tum quidem cernitis, neque an-
thereonem. 6 *Gry.* Horum om-
nium fecisti tu compendium: be-
neficio grandis barbæ? *vel.* Col-
lum placet mihi rectum, & mus-
culolum, item iuguli. *Dur.* Gra-
tulandum est superis, quod tibi ali-
quid probatur. *Vel.* At, ne nihil
in hoc quoque desiderem, iugu-
los non habet satis cavos, quod
in Socrate Physiognomon annota-
tum tardi esse ingenii signum pro-
nunciavit, arcos istos voluissem
paullo erectiores, & ampliores.
Dur. Non tam erat miles bellator,
quam imperator. Non audivisti
apophtegma 7 huius: de quo
cum milites quidam dicerent non
adeo eum esse valentem militem,
ac imperatorem sapientem: is re-
pondit, Imperatorem me genuit
mater mea, non militem. Sed dis-
ce-

cedite, si non estis empturi: nam
video accedentes quosdam nego-
tiatores publicanos. *Vel.* Eamus
deambulatum, & inter nos de
humano colloquemur corpore, si-
ne Scipione, ac tabula. Simus na-
sus non decet generosam faciem.
Gry. Quid bolimus, quales fue-
runt Hunni? *Vel.* Apage monf-
tra. *Gry.* Silones non sunt minus
deformes. Persæ aquilos venera-
bantur, propter Cyrum, quem
ferunt ea fuisse forma. *Vel.* Ancon,
& campæ sunt in brachio, quod
in crure poples: & genu, lacer-
tus inde usque ad manum à cu-
ius musculis etiam crura dicuntur
lacertosa. *Gry.* Nonne is est cu-
bitus, ut apud mensores? *Vel.*
Est is quidem cubitus, & ancon
ipse cubitus. *Gry.* Unde ergo rex
Romanus Ancus? *Vel.* Ab incur-
vo cubito. *Gry.* Manus sequitur
maximum omnium instrumento-
rum, secta in digitos, pollicem,
indicem, medium, sive infamem,
minimo proximum, minimum.
Vel. Cur medius infamis? quid de-
fig-

signavit flagitii? *Gry.* Institutor
 noster dixit, se quidem scire cau-
 sam, nolle tamen edisserere, quod
 esset turpis. Ne quæsieris igitur:
 non enim decet bonæ indolis ado-
 lescentes turpia scrutari. *Vel.* At-
 qui minimo proximum *Dactily-*
con Græci appellant, quasi anu-
 larem. *Gr.* Ita plane: sed in sinis-
 tra, non dextra, quod in eo so-
 liti essent olim anulos gestare. *Vel.*
 Qua de causa? *Gr.* Aiunt à cor-
 de protendi illuc venam, quæ cum
 anulo redimitur, velut cor ipsum
 coronatur. Nodi digitorum sunt
 condyli, & pro pugni percussu
 vox ea usurpatur: inter nodos
 sunt internodia, & generali verbo
 artus, atque articuli. Tiberium
 Cæsarem & memoriæ produnt tam
 firmis fuisse digitorum articulis,
 ut digito recens malum terebra-
 ret. *Vel.* Didicisti chiromantiam?
Gr. Nomen quidem ipsum audie-
 ram. Quid ita? *vel.* Divinasses hic
 nobis aliquid ex incisuris. *Gr.* Ne-
 gavi me scire: & res sic habet:
 sed, si nunc me nosse aliquid pro-
 fi-

Erterer, & attentius manum tuam
 contemplarer, libenter me euscul-
 tares, & homini, eiusce impostu-
 ræ imperitissimo, fidem non om-
 nino abrogares. *Vel.* Qui sic? *Gr.*
 Quia id est hominum ingenium,
 ut libenter eos audiant, qui se
 recondita, vel eventura profiten-
 tur enunciaturus. *Vel.* Unde sunt
 scevolæ? *Gr.* Quasi scæve 9 à
 scæa, quæ est sinistra. Aiunt in
 sexu scemineo esse scævas plures,
 quam in nostro. *Vel.* Quæ est Vo-
 la? *Gr.* Cavum manus, ubi in-
 cifuræ. *Vel.* Quid involare? *Gr.*
 Id quod tu agis: libenter furari,
 furripere, quasi vola abscondere:
 & quod rabiosa Lucretia, invola-
 re in oculos pedissequarum. Re-
 liquum corpus, dempto capite, est
 truncus, & ex trunco thorax,
 concavum pectoris usque ad ven-
 triculum, & costas: concavum
 quidem interius: nam exterius,
 inter brachia, & pectus finis
 est. Sub ventriculo est venter, &
 in ventre immo pecten, & pu-
 denda. *Vel.* An non pudendus ma-
 gis

gis prodex, five anus. *Gry.* Utrumque pudendum: posterius ob turpitudinem, anterius ob flagitium, & dedecus. Femur, & ut olim loquebantur, femem nunc malunt plurative femina: à genu est crus, cuius os tibia dicitur: carnosum vero illud posterius, fura: postremo pes manui non absimilis: nam & digitos habet, & volam, quæ vestigium dicitur, & solum pedis. *Vel.* Quid num non vestigium quod à pede imprimitur? *Gry.* Et illud ipsum: & solum pedis. *Vel.* Nostin, quæ sint in corpore virtutum sedes? *Gry.* Quæ tandem. *Vel.* In fronte pudor, in dextra fides, in genu misericordia. *Gry.* Planta pedis non est ipsum solum pedis? *Vel.* At sic putant multi. *Gry.* 10 Atqui Plinius scribit, esse gentem, quæ sibi umbram faciat in meridie planta pedis, quam habent vastam admodum, atque enormem: qui fieri id potest? *Vel.* Profecto planta est, à cruris vertebra ad digitos.

1 *Tricis*, id est rebus parvi momenti, vulgo *mamola*, embuste. 2 *Plutar.* in *Annib.* & in *Scip.* 3 *Hirtus*, idem quod *hirsutus*, sive pilosus. 4 *Vulsellæ*: vulgo *tenacillas*, para rizar el pelo. 5 *Rhetor*, vulgo *calefero*. 6 *Anthereo*: vulgo el pelo de debajo la barba. 7 *Aphot.* 8 *Suetonius* in *Tib.* 68. 9 *Scæva* dicitur, qui vel quæ sinistra manu utitur pro dextera. 10 Inde dicitur *Sciopodæ*. vide li. 7. c. 2.

EDUCATIO.

1 * *Flexibulus*, *Grympherantes*,
Gorgopas.

FLexib. Quanam gratia misit te huc ad me pater tuus? Gry. Dixit, te esse hominem egregie institutum, sapienter educatum: eaque de causa, gratum huic civitati: cupere se, ut ego eisdem, qui-

quibus tu vestigiis insistens, perveniam ad similem favorem populi.

Fle. Quomodo igitur te id assecuturum censes? *Gry.* Ingenua educatione, quali te omnes prædicant esse præditum. Adiecit pater, eam educationem magis decere me, quam alium quemvis.

Fle. Cedo, mi fili, quomodo ea in re venis à patre imbutus? *Gry.*

Non tam me pater præceptis instruxit, quam patruus quidem meus, vir senex versatus multum, & diu in regum comitatibus. *Fle.* Quid

ergo illi te docuerunt, mi fili, & amice? *Gorg.* Vide, vir prudentissime, ne fortasse per ignorantiam labaris in dictum aliquod, aut factum stultum, vel rusticanum, unde amittas istud nomen optime

educati. *Fle.* Quid? tam leviterne apud vos perit? *Gorg.* Vel unica vocula, unico flexu poplitis; unica inclinatione capitis. *Fle.* Nimis

est inter vos delicatum, & infirmum; inter nos enim multo est robustius, & firmitus. *Gorg.* Sic sunt nostra iudicia, ut nostra cor-

pora,

pora, quæ nullam ferunt offensionem. *Fle.* Immo, ut est videre, facilius ferunt corpora, quàm animi. *Gorg.* Fortasse tu non nosti hunc, ideo filium, & amicum nominas. *Fle.* An non sunt hæc honesta nomina, & plena benevolentiae. *Gorg.* Benevolentiae credo, quam nos haud magni sane facimus, sed non reverentiae, neque officii, quæ nos anxie venamur: nam hic dominus solet appellitari, non amicus. An non animadvertis domini præfationem ante prænomen, & famulos versicolores? non annotasti in avi huius solemnibus parentalibus tot cereos, tot insignia, tot homines attratos? *Fle.* Quid ergo? affectas tu omnibus esse dominus, nulli amicus? *Gry.* Ita docuerunt me propinqui mei. *Fle.* Edat iam, mi domine, tua excellentia præclara illa tuorum consanguineorum documenta. *Gor.* Videris tu mihi puerum hunc naso suspendere, at non est quilibet, ne feceris. *Gr.* Primum esse me ex honestissima progenie,

L

quæ

quæ nulli cedat per universam hanc provinciam: idcirco curandum mihi diligenter, atque adnendum, ne degenerem à maiorum meorum virtute: illos parasse sibi magnum decus, nemini concedendo de loco, de dignitate, de auctoritate, de appellatione: me idem debere facere. Si quis quid velit de honore detrahere, pugnandum statim cum eo: de pecunia oportere esse largum, atque adeo profusum; in honore adstrictum, & attentum; decere nihilominus, me ac mei similes assurgere aliis, via cedere, ducere, reducere, nudare caput, poplitem incurvare: non quod alius quispiam id mereatur à me sibi exhiberi, sed, quod sic conciliabo mihi favorem hominum; captabo auram popularem, & parabo illam, quem tantopere gestamus temper in ore, & in corde, honorem: in ea educatione situm esse discrimen nobilis, & ignobilis, quod nobilis ad illa omnia dextere præstanda institutus est,

at-

atque assuefactus : ignobilis agref-
ti more nihil illorum doctus est
facere. *Fle.* Et excellentiæ tuæ,
domine, qualis videtur eiusmodi
institutio? *Gry.* Qualis vero? nisi
multo optima, & digna meo ge-
nere. *Fle.* Quid ergo est aliud,
quod à me requiras? *Gry.* Nihil
plane restaret mea sententia, nisi
accessisset voluntas patris, qui ius-
sit prorsum, seu verius imperavit
rigide, ut ad te venirem: ut, si
quid in hac educatione nosset ma-
gis reconditum, & quasi myste-
rium sacratius, quod maius mihi
decus acquirerem, in gratiam sui
ne gravareris exponere, quo fami-
lia nostra, alioqui honestissima,
& cellissima, altius ascenderet, quo-
niam sunt non pauci novi homi-
nes, qui, freti sua opulentia,
nactique dignitatem, & honores,
per divitias emerferunt, adeo, ut
etiam audeant eum vetustate, &
decoribus gentis nostræ contende-
re. *Fle.* Facinus nefandum. *Gr.*
Nonne? *Fle.* Vel cæco esset cla-
m. *Gr.* Itaque novi illi homines

ambulant comitati longo affeclarum ordine ; ipsi segmentati in vestibus , vel bombycini , villosi , intercili , vel texti Attalici , ut nos nihil esse præ illis videamur , qui villato & vestimur , dissimulandæ paupertatis gratia. Præmium autem huius tui laboris , si operam hanc navaris patri , erit , recipi in numerum nostræ familiæ , & admitti ad illius gratiam , & meam , ut , procedente tempore , aliquod à nobis accipias beneficium , sisque semper in nostra clientela , & quasi tutela. *Fle.* Quid potest dici amplius , aut optabilius ? Sed cedo iam : si aperias caput , ac cedas via , & loco , appelles blande , quam ob causam eris gratus iis , quibuscum versabere ? *Gr.* Ob eam ipsam causam , quia hæc ago. *Fle.* Illæc omnia exteriora sunt solum signa , quæ denotant aliquid esse in animo tuo , propter quod diligare : nam ipsa per se nemo diligit. *Gr.* Quid ni diligant omnes quæ sunt honestæ conversationis , in mea præsertim nobilitate ?

Fle.

Fle. Parum admodum es progressus, quod liceat inter nos dicere: & tu te pervenisse iam arbitraris ad summum. *Gry.* Nihil necesse habeo parare mihi litteras, atque eruditionem; maiores mei reliquerunt mihi, unde vivam: quod etiam si desit, non istis est mihi artibus quærendum, tam ignobilibus: sed hastæ cuspide, & ense districto. *Fle.* Animose istuc quidem, & ferociter, quasi vero quia es nobilis, non sis futurus homo. *Gry.* Bona verba. *Fle.* Ecqua tandem parte tui es homo? *Gry.* Me toto. *Fle.* An corpore, quo non differs à belluis? *Gry.* Minime. *Fle.* Non ergo te toto ratione igitur, & mente. *Gry.* Quid ni? *Fle.* Si hanc ergo finis incultam, & sylvestrem, excolis autem corpus, & illi uni studes, an non transis ab humana in ferinam conditionem? Sed ad id, de quo cæperamus loqui: nam hæc digressio, si vellem mihi indulgere, longissime nos à proposito adduceret. Verum cum tu cedis de via, & nudas ca-